

รู้คิด

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๙๙๖. เรื่อง “รายงานผลการภาวนา (ติดในกามราคะ)”

กราบนมัสการหลวงพ่อบุญ ชวงนี้ลูกพิจารณา กามราคะมาได้หลายเดือนแล้ว ได้มาพิจารณาที่วัดบ้าง แต่ผลคือผ่อนหนักเป็นเบา ไม่ให้ความรู้สึกมันรุนแรง แต่ทุกครั้งที่ย้อนไปถามใจ มันก็ยังชอบพอใจในรูปร่างนั้นอยู่ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะกำลังสมาธิไม่เข้มแข็งพอ ที่ทำได้ดีคือใช้ศีล ๕ กันไว้ไม่ให้เกิดการกระทำที่ไม่ดี ระหว่างนี้พยายามนำธรรมที่เกิดในใจกลับมาพิจารณาหลายเดือนก่อน...

ตอบ : นี้พูดถึงพรรณนาในการปฏิบัติต่อเนื่อง ๓-๔ หน้า จบ

ฉะนั้น เราจะตัดตอน ตัดตอนที่ว่า เวลาพิจารณาไปแล้วๆ เขาบอกว่าเวลาหลายเดือนก่อนพิจารณาไปแล้วมันไปได้ยินเสียงพระพุทธรูปเจ้าสอนว่า

เวลาเสียงที่มันมาสอนว่า สิ่งซึ่งดงาม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้ว่า สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่มีความดี สิ่งที่มีความดีนั้นคือคุณงามความดีของคนต่างหาก เวลาพิจารณาไปอย่างนั้นมีสติสัมปชัญญะขึ้นมาก็เป็นครั้งเป็นคราว แล้วเวลาปฏิบัติไปเป็นคั่งเป็นแคว การปฏิบัติก็ปฏิบัติต่อเนื่องกันไป

สิ่งที่เวลาเขาปฏิบัติไปแล้ว เขามาฝึกหัดปฏิบัติที่วัดเพื่อจะได้มีที่พึ่งที่อาศัยในหัวใจของตน ถ้ามีสติมีปัญญา จากการที่พิจารณาไป ก็เปลี่ยนคำบริกรรมของตัวเองไป เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ แต่ละครึ่งแต่ละคราว นี่ผลในการกระทำที่ว่ามันก็ดีขึ้นๆ ฉะนั้น เวลาจะไปเห็นรูปสวयรูปงามต่างๆ มันก็ติดพันของมันไป

เวลาติดพันของมันไป ผู้ที่ประพฤติดิปฏิบัติใหม่ทุกคนก็ติดในเรื่องนี้แหละ

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติเนะ ท่านบอกว่า สิ่งที่ยากที่สุดที่ทำให้เพศ
พรหมจรรย์ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ไม่ได้ ก็ระหว่างเพศตรงข้าม

นี่ระหว่างเพศตรงข้ามไง เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ พระ
อานนท์เวลาถามไฉนว่า “ถ้าตอนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว อนาคต
กาล ถ้าพระต้องเกี่ยวข้องกับสีกา ทำอย่างไร

“พระห้ามพูดห้ามคุยดีที่สุด”

“แล้วเกิดถ้ามันมีความจำเป็น เพราะเป็นญาติเป็นพี่เป็นน้องของพระที่จะมาเยี่ยมเยียน
ให้ทำอย่างไร”

“ให้ตั้งสติไว้”

ถ้าไม่พูดไม่จาด้วยเลยดีที่สุด แต่ถ้าพูดถ้าจาต้องตั้งสติของตัวเองไว้ ถ้าตั้งสติของตัวเอง
ไว้ เวลาธรรมและวินัยไง เวลาจะเจรจากับใครมันต้องมีบุคคลที่ ๓ อีกต่างหาก ที่ลับหูลับตาเป็น
อนิยต ๒

อนิยต ๒ ไฉน ถ้าลับหูลับตาต่อกัน ผู้ที่เชื่อถือได้ เช่น นางวิสาขา นางวิสาขาเป็นพระ
โสดาบัน พระโสดาบัน พระโสดาบันจะไม่โกหกไม่ปลิ้นปล้อนอยู่แล้ว ถ้าพระโสดาบัน ผู้ที่เชื่อถือ
ได้บอกว่าเป็นอาบัติอย่างไร ให้รับอาบัติอย่างนั้นเลย

เวลาสิ่งที่มีมันอยู่ตรงข้ามนะ นางโคตมีเป็นน้ำ เป็นที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้
ดื่มมนมมาตั้งแต่เล็กแต่น้อย เวลาจะมาขอบวชๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสธมา
ตลอด จนพระอานนท์ไปถาม ถามว่า น้ำนางมาขอบวชๆ ถ้าผู้หญิงมาบวช บวชแล้วจะบรรล
ธรรมได้ไหม

ได้

แล้วทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงไม่ให้ผู้หญิงบวชละ

ไม่ให้ผู้หญิงบวช เพราะบวชแล้วมันจะทำให้ศาสนาอายุสั้นลง

แล้วถ้าสั้นลง สิ่งที่จะปกป้องได้ สิ่งที่แก้ไขได้ จะทำอย่างไร

ถ้าจะให้บวชนะ ให้บวช ก่อนบวชต้องถือธรรม ๘ ข้อก่อน คือไม่ยุ่งไม่เกี่ยวกับพระ ห้ามอยู่กับพระ เวลาออกอุตงค์ นางภิกษุณีก็เป็นพระอรหันต์ แต่เวลาอุตงค์ฯ ไป เวลาจำพรรษาที่ไหน พวกเดียรถีย์นิครนถ์เขาก็กลับแก้งเอา ฉะนั้น เวลาจำพรรษาต้องจำพรรษาไม่ห่างจากพระ แล้วพระต้องมีเวรเข้าไปอบรมด้วย แล้วนางภิกษุณีจะบวชมาร้อยปีก็สอนพระไม่ได้

เวลาพูดถึงเรื่องกามราคะฯ ไร เรื่องที่มันมีผลกับวิภูฏะ ผลกับโลก มันแทงหัวใจของสัตว์โลกทั้งสิ้น

ฉะนั้น เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติพิจารณากามราคะฯ เวลาทางการแพทย์นะ เขาว่าเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมชาติ เป็นเรื่องธรรมชาติ ใช่ มันเป็นเรื่องธรรมชาติ ฉะนั้น สิ่งที่เป็นธรรมชาติ แล้ว ถ้าทำผิดแล้วมันไม่เสียหาย แต่เวลามีเพศสัมพันธ์ แต่เพศสัมพันธ์โดยการผิดกฎหมาย โดยการฆาตกรรม โอ้ย! มันไปใหญ่เลย ฉะนั้น มันมีโทษไหม มี

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กามคุณ ๕ กามคุณ ๕ กามที่เป็นคุณ สิ่งที่เป็นกามคุณ ๕ สิ่งที่เราเอาเพื่อเป็นประโยชน์ เพื่อชาติ เพื่อตระกูล นี่กามคุณ ๕ แต่เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ วัตถุประสงค์ของรักของใครนี่กามทั้งนั้นนะ แก้วแหวนเงินทอง ของทะนุถนอม วัตถุประสงค์คือมันติดมันชอบไป

แล้วเวลาพิจารณากามราคะฯ ถ้าพิจารณากามราคะนะ เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ยิ่งพระหนุ่มเณรน้อย โดยธรรมชาติ ทางทางการแพทย์ว่าเพศสัมพันธ์นี้เป็นเรื่องธรรมชาติ มันไม่มีอะไรเสียหายหรอก แต่มันเสียหาย เสียหายที่เวลามันทำผิดไป เวลาทำผิดนะ เวลาทำจนถึงกับเป็นโทษอาญา มันไม่เสียหายตรงไหน แต่ถ้ามันถูก มันถูกใจ ศีล ๕ ใจ ข้อ ๓ คู่ครองของตนศีล ๕ แต่ถ้าไม่ใช่ละ ไม่ใช่ก็ผิดศีล ผิดศีลก็ผิดกฎหมาย ผิดกฎหมายเป็นคดีอาญาติดคุกติดตะราง

แต่ของเรานี้ะ เราจะประพฤติปฏิบัติ จะละกามคุณ จะละกามราคะ แล้วทุกคนก็คิดว่า จะละกามราคะฯ

แต่ถ้าเป็นจริงเป็นจังแล้วนะ ตั้งสตินี้แหละ ถ้าตั้งสติ สติขึ้นมาก มันฝึกหัดขึ้นไปจากนี้ ฝึกหัดขึ้นไปจากเรามีสติสัมปชัญญะ เรามีสติปัญญา แล้วถ้าพิจารณากายมันก็จะไปเห็นกาย

ไฉนมันตั้งโจทย์ ตั้งโจทย์ว่าจะพิจารณากามราคะ เราจะละกามให้ได้ แล้วผู้ที่ปฏิบัติแล้ว เพราะรู้ว่ามันโทษของกาม แล้วยังเป็นจิตนิสัยด้วย มันฝักใฝ่

โดยธรรมชาติมันก็มีของมันโดยธรรมชาติของมัน แต่ถ้ามีวาสนานะ เราก็มีสติปัญญา ควบคุมดูแลเราไปสิ

ไฉนนี่พูดถึงรายงานผลการภาวนา ติดในกามราคะ

แล้วผู้ปฏิบัติใหม่คิดอย่างนี้ทั้งนั้น แล้วก็พิจารณาไปเลยนะ ไฉนนั่นจะเป็นอสุภะ มันจะเป็น

เมื่อไหร่มันจะเป็นอสุภะวะ เพราะอะไร เพราะมันยังไม่มีสมาธิใจ

อสุภะๆ เริ่มต้นตั้งแต่สักกายทิฏฐิ วิจิจจณา สิ้นพทปรามาส ธรรมขั้นที่ ๑ บุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง ถ้ากามราคะ ปฏิฆะสิ้นไป มันต้องบุคคลคู่ที่ ๓

แล้วเราเริ่มต้นปฏิบัติใหม่ๆ เริ่มต้นปฏิบัติใหม่ๆ มันแบบว่ามันไร้เดียงสา มันยังไม่มีกำลัง แล้วก็ไปอสุภะๆ ถ้ามันเป็นไปได้มันก็ดี ถ้าเป็นไปได้หมายความว่าคนนี้มีวาสนา แต่เราไม่เชื่อ เราไม่เคยเชื่อเลยนะ

เราเชื่อตั้งแต่การฝึกหัดอบรมบ่มเพาะขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอน ขณะฝึกหัดอบรมบ่มเพาะขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนยังกระเสือกกระสนเกือบเป็นเกือบตาย

ไฉนนี่ปฏิบัติไปแล้วจะให้มันได้ผลอย่างที่เราราวรอนาๆ ไฉนนั่นมันเป็นเป้าหมาย นั่นมันใช่ แต่เป้าหมายนั้น ดูลิ คนจะสร้างบ้านสร้างเรือนเขาต้องตอกเข็มฝังเข็มทั้งนั้นนะ ตอกเข็มขึ้นมา ต้องฐานรากขึ้นมา มีคานคอดินขึ้นไป มันจะสร้างบ้านสร้างเรือนได้ ไฉนเรามาถึงก็จะสร้างตึก ๕ ชั้นบนที่อ่อนนุ่ม เดียวมันไหลไปเลยนะ ฝนตก ตึกมันร่วงได้

นี่เหมือนกัน ฉะนั้นบอกว่าจะละกามราคะ แล้วถ้ากามราคะเขาประพฤติปฏิบัติไป เขาอธิบายมา ๓ หน้า ๔ หน้า สุดท้ายเขาบอกว่า สิ่งที่เขาพิจารณาไปแล้ว เวลามันพิจารณาไปมันพยายามทำของมัน พอมันทำของมัน พอเปลี่ยนแปลง เป็นเอาความตายเข้าต่อสู้อะ สติปัญญา เข้าไป เวลามันเห็น เวลากลางคืน เวลาธรรมมันเกิด

เวลาธรรมมันเกิดอย่างนี้ เวลาธรรมมันเกิด จิตมันสงบระงับแล้วมีสติปัญญา พอจิตมันสงบระงับ มีสติปัญญา นี่ธรรมเกิด ธรรมคือปัญญาเกิด พอปัญญาเกิด สิ่งที่เราพยายามค้นคว้า สิ่งที่เราพยายามจะกำจัดมัน มันเป็นเรื่องธรรมดา มันเป็นเรื่องธรรมดาๆ พอเป็นเรื่องธรรมดา สติปัญญามันเท่าทันมันก็ปล่อยวาง

พอมันปล่อยวางๆ ภาษาเรานะ มันปล่อยวางมันก็มีสติปัญญา จะบอกว่าเป็นปัญญา อบรมสมาธิก็ได้ มันเป็นเรื่องที่มันรู้เท่าอารมณ์ความรู้สึกของตน ถ้าปัญญามันรู้เท่าอารมณ์ความรู้สึกของตน มันก็เหมือนปัญญาอบรมสมาธินั้นแหละ ปัญญาอบรมสมาธิเพราะอะไร เพราะเราใช้ปัญญาต่อเนื่องตลอดไป

แต่นี้บอกว่า เขามาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติเป็นพรรษา เป็น ๓ เดือน ๔

เดือน ๓ เดือน ๔ เดือน ถ้ามันไม่มีสติปัญญา ถ้ามันไม่เท่าทัน มันไม่เท่าทันกิเลสในใจของตนเลย มันไม่เท่าทันกิเลสที่มันปลิ้นปล้อนในใจของตนเลย แต่วันไหนถ้ามันเท่าทัน กิเลสที่มันปลิ้นปล้อนในใจของตน กิเลสมันปล่อยวางชั่วคราว กิเลสมันปล่อยวางชั่วคราว กิเลสมันตายไม่ได้ มันตายไม่ได้เพราะอะไร เพราะมันไม่มีมรรค ๘ ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความชอบธรรมคือจิตที่สงบระงับเป็นสัมมาสมาธิ จิตที่ตั้งมั่น

จิตที่ตั้งมั่นเป็นสมถกรรมฐานยกขึ้นสู่วิปัสสนากรรมฐาน ยกขึ้นสู่วิปัสสนากรรมฐาน เพราะพอไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันรู้เลยว่าเห็นกิเลส คำว่า “เห็นกิเลส” มันจับตัวกิเลสได้ มันพิจารณากิเลสได้

เวลาพิจารณาไปแล้ว ถ้ามันเป็นวิปัสสนา เวลาพิจารณาไปแล้วมันแยกใจ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันแยกออกจากกัน ถ้าแยกออกจากกัน มันก็ไม่ใช่ละกามราคะ มันเป็นแค่รู้เท่าทันสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิ้นพหตปรามาส

สักกายทิฏฐิ ทิฏฐิที่เห็นผิด ถ้าพิจารณาของเราเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันก็จะถูกต้องเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ถ้าเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปนะ เหมือนปลูกบ้าน เรามีทุนน้อย เราปลูกบ้านชั้นเดียว เราก็ขุด เทฐาน เขาเรียกว่าฐานแพให้มันมั่นคงขึ้นมาก็ได้

แต่ถ้ามันสองชั้นสามชั้นขึ้นมา เดียวนี้เขาไม่ใช่ทำให้ปลุกกรรมदानะ เขาเขียนกฎหมายเลยว่ามีห้ามเลยแหละ เพราะอะไร เพราะเวลามันทรุด มันไปตั้งบ้านคนอื่นทรุดตามไปด้วย เวลา มันทรุด เวลามันจะล้ม มันไปตั้งบ้านของคนอื่น เขาถึงเขียนกฎหมายว่าห้าม ถ้าเอ็งจะสร้างบ้าน สร้างเรือนต้องมีเสาเข็ม แล้วเสาเข็มลึกขึ้นแตกต่างกันด้วยจำนวนว่ากี่ชั้น

ถ้าเอ็งทำความสงบของใจเราได้ ทำความสงบของใจเราได้ ถ้าใจสงบระงับแล้ว จิตมันสงบเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริงคือมันเห็นกิเลส ถ้ามันเห็นกิเลสแล้วมันพิจารณากิเลส เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป เห็นใหม่

ไอ้ที่มันจับต้นชนปลายอย่างใดไม่ได้ เราพยายามฝึกหัด ไซ้ กามราคะทำให้เราเจ็บช้ำ น้ำใจ กามราคะทำให้เจ็บแสบในหัวใจของเรา เรารู้ เราก็ตอบใจ ถ้ารู้เข้าใจ มันเป็นผลของวิญญูะ มันเป็นผลของกุศล ฐมา อกุศล ฐมา เป็นจิตเป็นนิสัย พอมันเป็นจิตเป็นนิสัย มันถึงว่า ทางการแพทย์บอกว่ามันเป็นธรรมชาติ ทางจิตวิทยาบอกว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องธรรมชาติ มันเป็นเรื่องธรรมดา

ไซ้ มันเป็นธรรมชาติต่อเมื่อมันถูกต้องตามศีลตามธรรม เพราะเวลาเราเกิดมาเรามีพ่อแม่ เรามีแม่ เรามีเจ้าของใจ แล้วเรามีเจ้าของ มันก็ต้องให้พ่อแม่รับรู้ด้วย เพราะเราเกิดมา นี่ไง พันธุกรรมของจิตๆ ใจ สายบุญสายกรรมใจ มันก็ต้องชอบธรรมตามศีลตามธรรม มันถึงจะถูกต้องชอบธรรมในศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๒๒๗ แล้วถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา เห็นใหม่

ทีนี้เวลาโลกเจริญๆ ใจ ทุกอย่างมันเจริญหมด คุณภาพชีวิตใจ มันเป็นธรรมชาติไปทุกอย่าง ธรรมะเป็นธรรมชาติ ก็เป็นธรรมชาติของกิเลส แต่ถ้าเป็นธรรมชาติของธรรม มันต้องมีศีล มีธรรม ถ้ามีศีลมีธรรมขึ้นมา เราฝึกหัดของเรา

นี่พูดถึงว่า เขาบอกว่าติดในกามราคะ แล้วพยายามจนมันเข้าใจ พอถ้าตามันเปิด อะไรก็หลอกๆไม่ได้ ทีนี้รูปจึงตั้งมองทะลุเป็นกองดิน ตั้งซ้ำซากขึ้นไปเป็นกองดิน เป็นทุกรูป จนแน่ชัด และพอใจ นี่พูดถึงว่าเวลาเขาพิจารณาของเขาใจ

เวลาธรรมมันเกิดมันก็เกิด สติปัญญามันเกิด มันเกิดขึ้นมาของมันโดยข้อเท็จจริงของมัน แล้วบอกว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ว่าทำความเข้าใจ

นี่ว่า รายงานผลของการปฏิบัติ

แต่โดยหลัก โดยธรรมและวินัย โดยบุคคล ๔ คู่ มันเป็นขั้นเป็นตอนของมันขึ้นไป แล้วเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันจะเป็นข้อเท็จจริงของมัน

แต่ถ้าผู้ปฏิบัติรายงานผลของการปฏิบัติ มันก็เป็นประสบการณ์ของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้นมันเป็นประสบการณ์ของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้นก็บอกว่าสิ่งนี้รู้เท่า

ถ้าในความเห็นของเรา ธรรมเกิด พอเกิดมาแล้วมันรู้มันเห็นของมัน ความเข้าใจของมัน เพราะอะไร เพราะมันยังมีสติมีปัญญาชัดเจนตอนนี้

เวลา เวลาเท่านั้นมันพิสูจน์ทั้งนั้นนะ พอเวลาเท่านั้นพิสูจน์ทั้งนั้น เพราะสิ่งที่มันไม่ถึงที่สุด เดียวมันก็เสนอหน้าออกมา

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นใจ ท่านตรวจสอบๆ ใจ “จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร” แล้วเวลามันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา มันถูกต้องหรือไม่ ถ้ามันถูกต้องของมัน มันถูกต้องมันจะพูดด้วยความชัดเจน

ปุถุชนคนหนาทำความสงบของใจได้ยากนัก เวลาถ้ามีสติมีปัญญา มันเท่าทันรูป รส กลิ่น เสียง รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมารมันคล้องคอ เป็นพวงดอกไม้ รูป รส กลิ่น เสียง เวลาเขาเชิดชูบูชา หลงไปเลย ลอยไปเลย แล้วเดี๋ยวก็เสื่อมหมด

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมารและเป็นพวงดอกไม้ เป็นพวงดอกไม้ เป็นการเียนยอ เป็นการยกย่อง เป็นการสรรเสริญ มันว่าวเชือกขาด ไปโดยขาดสติ เดี่ยวหมด เสื่อมหมด นี่พวงดอกไม้

เวลามันเป็นบ่วง เวลาเป็นบ่วงนะ ปฏิบัติก็ยาก ปฏิบัติก็ทุกข์ ปฏิบัติลำบากลำบาก ทุกข์ยากไปหมด เวลาเป็นบ่วงมันคล้องคอ มันบีบรัด ทุกข์เกือบตาย เวลามันเคลิบเคลิ้มหลงใหลมันก็เป็นพวงดอกไม้ ปุถุชนคนหนา แล้วนี่เวลามันมีสติมีปัญญา มันมีความเข้าใจ มันมีพวงดอกไม้ มากี่มีความสุข เวลามันมีความบีบคั้นมามันก็เป็นความทุกข์

ปุถุชน กัลยาณชน จิตสงบแล้วเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ ตทังคปหาน ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ถ้ามีสติปัญญา สมาธิมีกำลัง มันพิจารณาได้ มันปล่อยวางได้ ปล่อยวางก็คือปล่อยวาง ไม่มีเหตุไม่มีผล

แต่ถ้ามันเป็นสังขจะเป็นความจริงนะ มันจิตสงบแล้วมันเห็นสติปัฏฐาน ๔ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง พิจารณาไปแล้วมันปล่อยวาง ปล่อยวาง ถ้าคนที่ฉลาดเขาจะทำความเข้าใจแล้วพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า

ตทังคปหาน ปล่อยแล้วปล่อยเล่า มันไม่มีเหตุไม่มีผล แล้วถ้าไม่มีเหตุไม่มีผล ถ้าสมาธิมันอ่อน พิจารณาไม่ได้ พิจารณาไม่ได้คือมันไม่เห็นตามความเป็นจริง เลอะเลือน โจทย์เลอะเลือน เป้าหมายเลอะเลือน การใช้ปัญญา ปัญญาเลอะเลือน แต่อาศัยสิ่งที่เคยทำมานั้นเป็นสัญญาความจำได้หมายรู้ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า เลอะเลือนอยู่อย่างนั้นนะ พอเลอะเลือนอย่างนั้นมันเสื่อมไป มันเป็นสัญญา นี่ผลของการปฏิบัติ

แต่ถ้ามันเป็นความจริง คนที่มีอำนาจวาสนา เวลามันเลอะเลือนแล้ว เลอะเลือนเพราะอะไร เลอะเลือนเพราะสมาธิอ่อนแอ เลอะเลือนเพราะสมาธิไม่มี แต่เข้าใจว่า เข้าใจว่าเคยคิดเคยเป็นอย่างนั้น ก็ตั้งอารมณ์ ตั้งความรู้สึกให้คิด ให้ทำอย่างนั้น ให้คิด ให้ทำ สัญญาทั้งนั้น

แต่ถ้าเป็นหลวงปู่มัน "จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร"

จิตเป็นอย่างไร หมายความว่า สมาธิมีไหม สมาธิตั้งมั่นหรือไม่ ถ้ามันตั้งมั่นมันจะเข้าใจสิ่งที่เลอะเลือนนี้ทั้งสิ้น เพราะมันเลอะเลือน มันไม่ชัดเจน

กลับมาฟื้นฟู กลับมาทำสมาธิ สมาธิมันเข้มแข็งขึ้นมา สมาธิมีกำลังขึ้นมา มันชัดเจนในสมถกรรมฐาน คือชัดเจนในตัวเอง ชัดเจนในตัวเองแล้วถ้าโน้มไปสติปัฏฐาน ๔ เพราะมันเคยทำ มันเคยฝึกหัดมา มันทำได้ พอมันทำได้ เพราะสมาธิมันชัดเจนขึ้นมา มันก็จะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความชัดเจนจากสมาธิที่เข้มแข็งและชัดเจน

เวลาพิจารณาไปๆ มันจะเป็นปัญญา ปัญญาเพราะมีสมาธิเป็นพื้นฐาน มันพิจารณาไปแล้ว อู้ย! มันทะลุปรุโปร่งแล้ว พอพิจารณาไปเดี๋ยวก็เสื่อมถอย เดี่ยวก็เลอะเลือน นี่ไง เจริญแล้ว

เสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ สฟุเพ ฐมา อนตฺตา สฟุเพ ฐมา อนตฺตา อนัตตาแน่นอน สฟุเพ ฐมา คือธรรมทั้งหลาย คือศีล คือสมาธิ คือปัญญา คือตัวตน คือสมาธิ เป็นอนัตตาทั้งสิ้น

แต่ผู้ที่ฉลาดจิตสงบแล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเรา ฝึกหัดใช้ปัญญาๆ เวลามันเสื่อม เราก็วาง วางปัญญา วางความไตร่ตรอง กลับไปทำสมาธิ พอสมาธิมันเข้มแข็งขึ้นมา เวลามันปล่อยมันเข้าสู่สติปัญญา ๔ เข้าสู่กายทันที เข้าสู่เวทนาทันที พิจารณาแล้วมันชัดมันเจนของมัน นี่เวลากาวนามยปัญญา ปัญญาที่มีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน มันชัดเจน เวลามันปล่อยมันก็คือ ปล่อยชัดเจน

ปล่อย อ้อ! คราวที่แล้วก็ปล่อยแบบนี้ แล้วประมาทเดินเล่นมันก็เสื่อมไปหมดเลย แล้วมันไม่เห็นมีอะไรมีคุณค่าขึ้นมา พอเวลาต่อไปนี่เราจะทำตามครูบาอาจารย์ที่อบรมบ่มเพาะ แล้วเราทำความชัดเจนของเรา ถ้ามันปล่อยวางแล้ว เราทำความสงบแล้ว เรื่อยออกไปพิจารณาซ้ำ แล้วซ้ำเล่าๆ มันปล่อยวางขนาดไหนมันไม่มีเหตุมีผล

แต่เวลามันสมุจเฉทปหาน ขณะดับทุกข์มันชัดเจน เวลามันขาด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ นั่นแหละบุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ ถึงจะมาเห็นอสุภะตามความเป็นจริง

อสุภะคือกามราคะไง กามราคะ ปฏิฆะนี่ไง นั่นแหละรุนแรงมาก แล้วถ้ารุนแรงขนาดไหน นั่นนะเพราะมันเป็นเจ้าวิภูจักร เรือนสามหลังไง ความโลภ ความโกรธ ความหลงไง มันเรือนสามหลัง มันมีวิชา มีเรือนยอด มีวิชาอีกต่างหากนะ

ฉะนั้น พิจารณา ถ้ามันเข้าไปถึงบุคคลคู่ที่ ๓ ถ้ามันเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง ใ้อโฮ! เข้าไปเผชิญกับกาม

ประวัติหลวงพ่อกษา ไปเปิดดู ประวัติครูบาอาจารย์ ร้ายกาจนัก แต่ทำอย่างไร เวลามันขาด ใ้อโฮ! มันสะเทือนเลื่อนลั่น ขาดคือนิโรธ ขาดคือขณะ ขาดคือดับทุกข์ มันถึงจะเป็นสติปัญญา ๔ ไง นี่พูดถึงว่ากามราคะ

แต่นี้บอกว่า พอมันเห็นเดือน เห็นตะวัน มันสว่าง มันเลยรู้เรื่องกามราคะ

ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาก็คือปัญญา มันเป็นปัญญาช่วงหนึ่ง ปัญญาตอนหนึ่ง มันเป็นวาสนาของคนนะ

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมากมายพิจารณากายๆ แล้วพิจารณาแบบนี้แล้วก็เลอะเลือนไป แล้วก็กลับมาหาเราใหม่ “หลวงพ่ หลวงพ่อพูดให้ผมกลับมาภาวนาใหม่ที่สี หลวงพ่อ” เยอะแยะไปหมดเลยนะ ให้พยายามกระตุ้นให้กลับมาภาวนาอีก เพราะเวลาที่มันเป็นมันก็ดีใจ แล้วพอละวางไป สติมันจางไป เดียวก็เสื่อมหมด เสื่อมหมดก็ปุ่กุนใจ เหมือนเดิม เหมือนเดิม ซ้อเดิม

นี่พูดถึง รู้คิด รู้ธรรม

ปัญญาอบรมสมาธิคือรู้คิด

ฝึกหัดประพฤติปฏิบัตินี้รู้ธรรม ธรรมคือการกระทำ

เวลาสมุจเฉทปหาน สิ่งที่ถูกปสรรณ นั้นนะพระธรรม พระธรรมคือพระพุทธ พระธรรมสังฆธรรม ไม่ใช่พระธรรมที่เราฝึกหัดรู้ธรรม รู้ธรรมคือรู้การเดินจงกรม รู้การนั่งสมาธิ รู้การฝึกหัดใช้ปัญญา รู้ธรรม รู้จักธรรมก็มีรสชาติอย่างหนึ่ง

รู้คิด ก็มีสติปัญญาคิดเอาขึ้นมาเนี้ไง มันเป็นสติปัญญามากน้อยขนาดไหน เราก็ฝึกหัดของเรา มีมากน้อยขนาดไหนของเรา

นี่พูดถึงว่า ผลของการละกามราคะ

ฝึกหัดปฏิบัติ สิ่งที่ว่ารายงานผลๆ ผลเราวินิจฉัยอย่างนี้ ผลของการปฏิบัติ แต่เป็นจริงๆ เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิโก มันจะมหัศจรรย์กว่านี้เยอะมาก มันเป็นเรื่องที่มหัศจรรย์ นี่มหัศจรรย์ในพระพุทธศาสนาไง จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๙๗. เรื่อง “ทำอย่างไรดี”

กราบหลวงพ่ โยมได้ฟังที่หลวงพ่เทศน์นานมาแล้ว มีคนถามว่าพระให้พรตอนบิณฑบาตผัดใหม่ หลวงพ่ตอบว่าผัด และอีกคนบอกว่าเขารู้ว่าเขาผัด เลยเดินออกมา ไม่รับพร

โยมเลยถามหลวงพ่ว่า

๑. โยมไปใส่บาตรหน้าหมู่บ้านและไม่ได้มีโยมคนเดียว มีหลายคนใส่บาตร พระท่านก็ให้พร โยมไม่กล้าเดินออก เพราะมีคนยืนรอรับพรกันหลายคน โยมจะทำอย่างไรดีเจ้าคะให้ถูกต้อง หลวงพ่อช่วยชี้แนะด้วยเจ้าคะ เอาตรงๆ เลยค่ะ

ตอบ : เขาว่านะ ใ้ที่ว่าผิดๆ เราพูดกันทางวิชาการ เราทำความถูกต้องชอบธรรม ถ้าถามวันนี้ว่าผิดไหม เรายังว่าผิดอยู่วันยังค่ำนี้แหละ ผิด ผิดเพราะอะไร ผิดเพราะว่าเราเป็นเถรวาท เราเป็นเถรวาทนะ นี่พูดถึงพระในประเทศไทยเป็นเถรวาท แล้วเถรวาทเชื่อตามพระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ที่ทำสังคายนามาๆ

ในเสขียวัตถ์ เวลาหลวงปู่ปาฏิโมกข์ ภิกษุยืนอยู่แล้วแสดงธรรม คนนั่งอยู่ เป็นอาบัติทุกกฏ เป็นอาบัติทุกกฏๆ ทั้งนั้นนะ เป็นอาบัติทั้งนั้น

แล้วเราถามปู่ย่าตายายเราสิ ตอนเราเป็นเด็กๆ เราเคยเห็นพระให้พรไหม เมื่อก่อนนี้เราไม่มีนะ ใ้ที่พระยื่นให้พรนะ เราไม่เคยเห็นเลย เมื่อก่อนไม่มีเพราะอะไร เพราะว่าเป็นกษัตริย์ราชบัณฑิต ครูบาอาจารย์ในพระพุทธศาสนา ท่านทำถูกต้องชอบธรรมไป

เมื่อก่อนมันมีให้พรไหมล่ะ เราเป็นเด็กมา ตั้งแต่เด็กจนโตมา เราก็ไม่เคยเห็นพระให้พรนะ ไม่เคยเห็น จนเราบวชมาแล้วเราก็ไม่เคยเห็น แต่มาตอนท้ายๆ เราก็เห็นอยู่ เขาทำกัน แต่เราไม่ทำตาม เพราะเราว่ามันไม่มีที่มาที่ไป

แต่เราก็ศึกษา เราศึกษาว่า ใ้สิ่งที่ให้พรๆ เขาเรียกบิณฑบาต บิณฑบาตมาจากทางภาคเหนือ ทางภาคเหนือเขาให้พร ให้พรเพราะอะไร เพราะว่าเขาเชื่อตามๆ กันมา

แต่เวลาพระจอมเกล้าฯ ท่านจะฟื้นฟูๆ รัชไทย ท่านให้ปกครองพระ เอาพระมาศึกษา นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก ๙ ประโยค แล้วไปถามผู้มีการศึกษาว่าทำอย่างนั้นถูกต้องหรือผิด

แต่ทำไมเขาทำกันล่ะ

ทำกันเพราะมันเป็นสิ่งที่ว่าเชื่อตามๆ กันมา แล้วก็ทำตามกันมา แล้วฝ่ายปกครองเขาไม่ตัดสินนะ เขาปล่อยปละละเลย

แต่สำหรับในปัจจุบันนี้เราก็ยังไม่เคยให้พระนะ ปัจจุบันนี้เราบิณฑบาต ใครขอพรเราก็ไม่ให้ เวลามาก็ มาให้บนศาลานี้

เพราะว่ายืนอยู่ แล้วให้พร พระนี้มันแต่งบาลีขึ้นมาในพวกนักปราชญ์ราชบัณฑิต มันไม่ใช่คำสอนของพระพุทธเจ้า ถ้าเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า เจริญพุทธมณฑล อันนั้นก็อีกกรณีหนึ่ง

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า เวลาโยมใส่บาตรที่หน้าหมู่บ้าน แล้วไม่ใช่โยมคนเดียว มีหลายคน พระก็ให้พร โยมไม่กล้าเดินออก

ไม่ต้องเดินออก คนเรารู้อะไรว่าถูกและผิด นี่คือปัญญาของเรา แต่ในสถานการณ์ที่มีการกระทำ สังคมเขาไม่รู้ว่าถูกหรือผิด เขายอมรับ เราไปเดินออกหรือเราไปแสดงตน ถ้าเราคิดว่าเราจะชี้แจงการกระทำนี้ว่าผิด เรามีสติปัญญาชี้แจงได้ เราก็ทำดี

แต่ถ้าเราทำไม่ได้ มันเป็นกระแสสังคม เขาเรียกว่ากาลเทศะ กาลเทศะที่เราทำสิ่งใดไม่ได้ เราจะไปแสดงตน ไปกีดไปขวาง ไปกระทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง ถูกต้องไหม

แต่ถ้าเราจะทะเลาะเบาะแว้ง เราจะชี้แจงว่ามันผิด เขาเลย ชี้แจง ถ้าทำได้

ที่นี้พอทำได้ๆ มันเป็นกระแสสังคม มันเป็นเรื่องของสังคม แล้วทางโลกเขามองไง มันไม่เห็นมีอะไรผิดนี่ มันเป็นเรื่องดีงามนะ ก็คนให้พรกับคนรับพร มันจะผิดไปตรงไหนล่ะ มันเป็นเรื่องดีงามนะ มันเป็นเรื่องที่จะเจริญหูเจริญตา ถ้าเขามองในทางโลกว่าเป็นประชาธิปไตยๆ

แต่เรามองถึงวินัย เรามองถึงศาสนา เรามองถึงธรรมและวินัยเป็นศาสนาของเรา แล้วธรรมวินัยเป็นศาสนาของเรา ในเสขียวัตถ ๗๒ สวดปาฏิโมกข์อยู่ทุก ๑๕ คำ มันเต็มๆ เลยนะนะ มันชัดๆ เลย มันผิดข้อไหน ผิดข้อไหน ชัดๆ อยู่ นั่นนะ แล้วเอ็งก็สวดปาฏิโมกข์อยู่ นี่ แล้วเอ็งก็ทำผิดปาฏิโมกข์ มันจะถูกไปตรงไหนล่ะ

ถ้าเรามองที่ธรรมและวินัย ผิด

ถ้าเป็นกระแสสังคม เขว่ามันสวยงามนะ คนหนึ่งให้พร คนหนึ่งรับพระนะ มันเป็นเรื่องดีงาม

ตัดสิน

ถ้าคิดว่าจะตัดสิน เขิญ

แต่สำหรับเรา เราเชื่อธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กระแสสังคม มันเรื่องของกระแสสังคม เราไม่ตาม

บิณฑบาตเราไม่เคยให้ ไม่เคย เวลาบิณฑบาตเราไม่เคยให้ ถ้าเขาขอพรๆ มาขอที่วัด เพราะที่วัดมันนั่งลงแล้วไง นั่งลงแล้วให้พร ส่วนที่ให้พรนะ เพราะสิ่งที่ทำบุญกุศลแล้วอยากจะขอพรเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับเจ้ากรรมนายเวร

ถ้ามันทำตามความถูกต้องชอบธรรมตามธรรมและวินัย มันไม่ขัดแย้งนะ เทวดา อินทร์ พรหมเขาก็สาธุ นรกอเวจีเขาก็รับพรของเขา

ถ้ามันความขัดแย้ง เทวดา อินทร์ พรหมเขาคัดค้านนะ เขาไม่เห็นด้วยหรอก ใ้พูดบาปดี ถูกๆ ผิดๆ เทวดาเขาหัวเราะเยาะเลย สอนไปไหนมา สามวาสองศอก เทวดาเขาไม่ฟังหรอก

ถ้ามันถูกต้องชอบธรรม เพราะว่ามันมนุษย์นะ พระ ทำคุณงามความดี ตายแล้วไปเกิดบนสวรรค์ ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม มันบาปอันเดียวกันนี้แหละ มันก็เป็นคำสั่งสอนดั้งเดิมเหมือนกันหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคตกาลก็จะมาตรัสรู้ร้อยสี่จเหมือนกัน

ถ้าเป็นถูกต้องชอบธรรมแล้ว มันถูกต้องชอบธรรมในวิภวภูสามโลกธาตุ เทวดา อินทร์ พรหม นรกอเวจี อันเดียวกันหมดเลย

แต่ถ้าเรานึกเอง แต่งเอง กระแสสังคม กระแสสังคมตอนนี้ไง มันก็เพิ่งมาเกิดตอนนี้ แล้วก่อนหน้านั้นมีไหม

ฉะนั้น แล้วจะให้หนูทำอะไรดีคะ

เราอยู่ในสังคมไง ถ้าเราใส่บาตรเราก็ใส่บาตร ใส่บาตรแล้วก็แล้วกัน แต่ถ้าเขาในกระแสสังคม เพราะว่ามันเป็นหมู่บ้าน แล้วใส่บาตรพร้อมกัน เวลาพระให้พร คนอื่นเขาอยากได้ เราไปทะเลกลางปล้องมันก็ไม่ถูก สิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมก็เรื่องหนึ่ง กาลเทศะในสังคมก็เรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น เราต้องมีสติปัญญาของเราเอง อะไรที่เป็นความถูกต้องชอบธรรม ถ้ามันถูกต้องชอบธรรม เราก็ไปใส่บาตรที่ถูกต้องชอบธรรมสิ

มันมีเศรษฐีที่บ้านไผ่ เขาไปทำบุญที่วัดถ้ำกลองเพล แล้วชาวบ้านเขาถามว่า เอ๊ย! เอ็งทำไมไปทำบุญไกลขนาดนั้นวะ ทำไมแถวบ้านเราทำไม่ได้ล่ะ

เขาบอกว่า สมบัติเขามีน้อย เขาทำที่ไหน เขาทำที่เขาพอใจ

เวลาเขาจะใส่บาตรนะ เขาไปใส่บาตรกับหลวงปู่ขาวที่วัดถ้ำกลองเพล แล้วสุดท้ายเขาเสียชีวิต เขาไปนิมนต์หลวงตามาเทศน์ พอดีเราอยู่ที่นั่น เราถามเขา ถามเขาว่านี่ใคร

เขาบอก โอ้โฮ! ใช้นี้เศรษฐีบ้านไผ่นะ อำเภอบ้านไผ่ทั้งอำเภอที่ดินของเขา ลูกชาย ๓-๔ คนเป็นนายแพทย์หมดนะ ไปนิมนต์หลวงตามางานศพ

นี่ไง เขาเศรษฐีนะ ที่ทั้งอำเภอเป็นของเขา ลูกหลานเขาวันนั้นมารถเบนซ์หลายคัน มานิมนต์หลวงตามาไปงานศพ แล้วเวลาเขาพูด เขาเล่าให้ฟังอย่างนี้ เราฟัง โอ้โฮ! สะอึกเลย เขาเศรษฐี แต่เขาจะทำบุญเขาบอกว่า สมบัติเราไม่ค่อยมี มีน้อย เราจะทำเราต้องหาที่นาที่ดีงาม เวลาเขาจะทำบุญเขาตีรถไปทุ่ง วัดถ้ำกลองเพล

เห็นไหม คนที่เขาเป็นนักปราชญ์ เขาถูกต้องชอบธรรม เขาทำเพื่อตัวเขา สังคมจะเป็นอย่างไรเรื่องของเขา

อันนี้ก็เหมือนกัน เมื่อก่อนการให้พร ให้พรก็เล็กน้อย เดียวนี้เกือบทั้งประเทศแล้ว จบ มันมาจากปັນพรนี้แหละ ว่าไม่ที่ไปที่มาเลย มันมีอยู่ทางภาคเหนือ ประเพณีวัฒนธรรมเขาเป็นอย่างนั้น

เมื่อก่อนนะ เวลาหลวงปู่มันขึ้นไปก็เพราะเหตุนี้แหละ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เราเวลาธุดงค์ไป แล้วเวลาเราก็ไปเที่ยวภาคเหนือเหมือนกัน ถ้าที่ไหนหลวงปู่มันเคยไปนะ บิณฑบาตพอง่ายหน่อย แต่ถ้าที่ไหนที่หลวงปู่มันไม่เคยไปนะ โอ้โฮ! รอก่อนๆ ครึ่งวันกว่าจะใส่บาตร แล้วเราสังเกต เอ๊ะ! ทำไมเป็นอย่างนี้ล่ะ

เวลาพระที่บ้านเขามานะ เขาก็มีคนเดินนำหน้าแล้วเคาะระฆัง เหม้ง เหม้ง เหม้ง เขานัดกัน
พร้อมกันเป็นครั้งเป็นคราว

อ้อ!

ไอ้เรารุดงค์ไป ดั้นเดี้ยวไปเรื่อย ไม่ได้กินข้าวหรอก

เวลาไปรุดงค์มา มันก็ไปเห็นประเพณี เห็นวัฒนธรรมของพื้นที่แต่ละถิ่นก็แตกต่างกัน
ฉะนั้น เดียวนี้การคมนาคมมันสะดวกขึ้น แล้วมันกระจายไปรวดเร็ว มันก็เลยการให้พร

เรายังพูดอยู่ว่าผิด เพราะตั้งแต่เกิดมาเราไม่เคยเห็น จนปัจจุบันนี้ที่เขาทำตามๆ กันไป
เราถือว่าทำตามๆ กันไป ไม่ใช่ทำโดยความถูกต้องชอบธรรม

ถ้าทำถูกต้องชอบธรรม ตั้งแต่สมัยโบราณมา เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำ
ชาติมาแต่กาลแต่ครั้งไหน เราไม่เคยเห็น ไม่เคยมี มันเพิ่งมามีเอาตอนนี้

เราไม่เชื่อ เราไม่เชื่อเรื่องตามๆ กันมา เราเชื่อศาสดา เราเชื่อธรรมและวินัย เราเชื่อ
พระพุทธเจ้า ผิด จบ